

גיבורים וגיבורות בתקופת השואה

ד"ר עידית לוינץ גילאי

© www.edu-content.net

יום הזיכרון לשואה ולגבורה

במצגת זו:

- א. נסקור את שלבי השואה.
- ב. נתייחס ונבהיר מושגים חשובים.
- ג. נתייחס לגיבורים ולגיבורות של אותה תקופה.
- ד. נערוך עבודת חקר אישית על גיבור.ה נבחר.ת

ד"ר עידית לוינץ גילאי

יום הזיכרון לשואה ולגבורה

יום הזיכרון לשואה ולגבורה מצוין בישראל בכל שנה בכ"ז בניסן .
ביום זה, עם ישראל מתייחד עם זכרם של שישה מיליון בני עמנו שנרצחו בידי הנאצים ועוזריהם.

התאריך כ"ז בניסן מציין את מרד גטו ורשה, מאחר שהמרד פרץ בערב פסח, י"ד בניסן.

שלבי השואה

בשנת 1933 עלו הנאצים לשלטון בגרמניה. הם ראו בגרמנים **הגזע הארי-הגזע** העליון וביהודים גזע נחות. בהתאם התפתחה מדיניותם בנושא היהודים: הם חוקקו חוקים וגזירות נגד היהודים. החלו נגדם מעשי אלימות והשפלה (גם אם היו מנוגדים לחוק).

בראש המפלגה הנאצית עמד **אדולף היטלר** (20 באפריל 1889 - 30 באפריל 1945). היטלר חולל את מלחמת העולם השנייה והיה אחראי להשמדתם של למעלה משישה מיליון יהודים, בהתאם לתכנית "**הפתרון הסופי**" שהגה.

שלבי השואה

בשנת 1935, הפכו הפעולות וההשפלות נגד היהודים לחוקיות, באמצעות חוקי נירנברג: חוקים גזענים שבאמצעותם הגדירו הגרמנים מי הוא אזרח גרמני. כל מי שאינו אזרח גרמני נשללו ממנו זכויותיו. חוקים אלו הגדירו את היהודים כגזע שונה ומזיק, שיש להוקיעו מהחברה הכללית.

בשנת 1936, חלה החמרה נוספת במצב יהודי גרמניה, כאשר נכפתה עליהם העברת רכוש לידי הגרמנים.

בשנים 1938 סיפחה גרמניה הנאצית את אוסטריה. החוקים וההגבלות כנגד היהודים חלו גם על יהודי אוסטריה ובהמשך גם נגד יהודים במדינות אחרות שגרמניה סיפחה.

ד"ר עידית לוינץ גילאי

שלבי השואה

בשנת 1934 הוקם מחנה הריכוז הראשון "דכאו", בגרמניה.

מחנה ריכוז-

מחנה ריכוז הוא מתקן כליאה גדול, שנועד לאסירים פוליטיים, קבוצות אתניות או קבוצות דתיות, הנכלאים ללא כל הליך משפטי. לעיתים משמש מחנה הריכוז גם לעבודות כפייה, מחנה עבודה.

בשנת 1939 נשלחה מטעם משטרת הביטחון הגרמנית "אגרת בזק" השלכותיה היו קשות מאוד כלפי היהודים.

ד"ר עידית לוינץ גילאי

שלבי השואה

השלכות "אגרת בזק":

- ריכוז היהודים ובידודם מהאוכלוסייה המקומית הכללית.
- הרס התשתית הכלכלית היהודית וענישה חמורה במקרים של מסתור או הברחה.
- שלילה מוחלטת של כל זכויות האזרח ליהודים.
- הרס חיי התרבות וסגירת מוסדות החינוך היהודים.
- סימון יהודים בטלאי הצהוב, מעצרים, חטיפות וטקסי השפלה ציבורית.
- שימוש נרחב ביהודים כעובדי כפייה בשלל עבודות, בעיקר עבודות כפיים.
- השלטת רדיפה והתעללות ללא אסור ומותר ברורים, שגבולותיהם עמומים.

ד"ר עידית לוינץ גילאי

שלבי השואה

תוצאה נוספת של "אגרת הבזק" היתה הקמת **מחנות עבודה**:

מתקן כליאה היה מיועד לניצול בכפייה של כוח עבודה למטרות שונות, ואף לרצח המוני באמצעות עבודה. מחנות עבודה שימשו את גרמניה הנאצית ובעלות בריתה במהלך מלחמת העולם השנייה בתקופת השואה כחלק מן הפתרון הסופי .

מחנות העבודה שהקימו הנאצים ובני בריתם שימשו לייצור של כלי נשק, תפירת מדים ונעליים, חטיבת עצים, כריית מחצבים, סלילת כבישים וכו'.

ד"ר עידית לוינץ גילאי

שלבי השואה

גטאות-

בתקופת השואה בשטחי הכיבוש הנאציים במזרח אירופה, רוכזו היהודים במתחמים שנקראו "גטו". המתחמים הוקמו על ידי שלטונות גרמניה הנאצית בשיתוף פעולה עם המקומיים, ובמקרים רבים בשכונות וברבעים יהודים ובסמוך להם.

תהליך הקמתם היה דומה ברוב שטחי הכיבוש: יהודי העיר וסביבותיה נצטוו לעבור להתגורר ברחובות או רבעים מוגדרים, לעיתים היה צריך לפנות מהם תושבים שאינם יהודים, שלב מקדים לפני שילוחם אל מחנות ההשמדה. כ-20% מתושבי הגטו מצאו את מותם ברעב, במחלות ובירי על ידי חיילים גרמנים. בחלק מהגטאות התרחשו מרידות.

ד"ר עידית לוינץ גילאי

שלבי השואה

גטאות-

המונח "גטו" שהונהג בתקופת מלחמת העולם השנייה על ידי הנאצים, משמעותו שכונה סגורה ומבודלת ליהודים.

ד"ר עידית לוינץ גילאי

שלבי השואה

השמדה המונית 1941-1943

מחנה השמדה - מתקן שהוקם על ידי גרמניה הנאצית במהלך מלחמת העולם השנייה, במטרה להשמיד יהודים וקבוצות אחרות, על פי החלטות הממשל הנאצי.

השמדת היהודים בשואה כונתה "**הפתרון הסופי**" ומחנה ההשמדה היה מצויד באמצעי הרג המוניים היה שלב מתקדם בהתפתחותה של מכונת ההשמדה הנאצית.

ד"ר עידית לוינץ גילאי

שלבי השואה

1943-1945

בשנים אלו נמשכה הכחדת קהילות יהודיות בשטחי הכיבוש ובגטאות.

המלחמה באירופה הסתיימה בתאריך 8 במאי 1945 עם כניעת גרמניה הנאצית, ועמה הסתיימה גם השואה.

ד"ר עידית לוינץ גילאי

גיבורים ומנהיגים יהודיים בשואה

דיון

מהי גבורה דעתכם?

ד"ר עידית לוינץ גילאי

גיבורים ומנהיגים יהודיים בשואה

דיון

- למה גבורה זה לא רק כוח פיזי?

- מה החשיבות, אם יש כזו, לדבר וללמוד על מעשים של גבורה, כדאי לזכור שבדרך כלל גבורה נדרשת במצבים לא חיוביים, שאולי היינו חושבים שטוב היה אם בכלל לא היו מתקיימים, אז למה לעסוק בזה?

- אילו דוגמאות של גבורה בזמן השואה אתם מכירים?

ד"ר עידית לוינץ גילאי

גיבורים ומנהיגים יהודיים בשואה - עבודת חקר

1. עליך לבחור דמות של מנהיג.ה בתקופת השואה. ניתן לבחור מהדמויות הבאות: סטפה וילצ'ינסקה, גיזי פליישמן, מרדכי אנילביץ', טוסיה אלטמן, פרדי הירש, חביבה רייק, אנה בראודה, ולדיסלב שלנגל, או כל דמות אחרת של מנהיג.ה בתקופת השואה.

ד"ר עידית לוינץ גילאי

גיבורים ומנהיגים יהודיים בשואה - עבודת חקר

2. יש לכתוב סיכום על הדמות :

א. סיפור חייה בכתיבה ביוגרפית ובמה התבטאה גבורתה בתקופת השואה.

ב. על דף A4 להציג את הדמות ולכתוב במה התבטאה הגבורה שלה בתקופת השואה. את הדף תציגו בשיחת הזום הבאה שלנו.

לכל תלמיד ישנן 3 דקות להצגת הדמות (זכרו את כללי דיבור בפני קהל).

ד"ר עידית לוינץ גילאי